

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5'20, za pol leta K 2'60, za četrt leta K 1'30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatke na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naša stranka in mednarodnost.

Sedanja vojna je marsikaj predrugačila v domačem in političnem življenju, tako tudi, da so se pojavile v socialni demokratični stranki razna mnenja o mednarodnosti. O tem se je govorilo tudi na konferenci nemške socialne demokratične stranke v Avstriji, kjer je sodrug Adler povdarjal, da je in ostane mednarodnost vez nacionalno združenih strank, ki v svojih deželah delujejo in stavljajo koristi proletarijata v ospredje. Smoter tega delovanja je čim trdnjša upostavitve njenih pripadnikov.

Mednarodnost v onem pomenu besede, kakor pred vojno, bo po vojni ne ravno lahka stvar — razburkani duhovi se ne bodo že pod vplivi izida vojne mogli takoj ublažiti. Deluje naj se, oziroma delovati se mora pa vsaj tozadevno zblizanje. Ne bo sicer gladko, toda bo, ker — mora priti.

Po različnih državah opazujemo zadnje čase med socialno demokratičnimi strankami znake, ki dopuščajo sklep, da so razrušene le bolj zunanje vezi internacionale, da pa ni ubit duh, ki je dajal življenje mednarodni združitvi delavstva. In to je glavno! Če je tudi prišlo do razdora v posrednih strankah, kakor na Francoskem, Angleškem, Nemčiji in pri nas, ni to nikakor že tudi enako propadu stranke.

Dogodki v Nemčiji so, če tudi razdor ni zasekan v celotno skupnost stranke, vendar obžalovanja vredni. Naj bo to svarilo za nas. Zato bo treba previdnosti v nadaljnjih nastopih, da se z njimi ne bo dosegal ravno nasproten smoter, ki bi zamogel le dovesti k eventualnim razporom. Prihodnost bo zahtevala čim krepkejšo solidarnost.

Zato pa je dolžnost vsakega zavednega delavca, da posveti vso svojo moč za našo stvar, da kljub temu kar danes doživljamo napoči naš dan. Deluje naj vsak po svoji moči, da bo po vojni naša stranka, še močnejša, ko danes ter da bo stremila za tem, da bodo razlike in mnenja, ki jih danes doživljamo, kot mimoidoče, le prikazni, ki izginejo. Zaupajmo v bodočnost, ki naj ne bo od nikogar ovirana! Po vojni naj se

uresniči ideja za nastop solidarnega razrednega delavstva v smislu medsebojne vezi. Nihče naj ne poskusi s kakršnimkoli rovanjem, bodisi od katerekoli strani, v posameznih krajih. Solidarnost bodi novi internacionali temelj njenega uspešnega stališča. Vsako drugo naziranje je pogubonosno.

Razveseljivo je obenem dejstvo, da se kažejo znaki, da se delavstvo zaveda svojih dolžnosti napram sebi tudi v teh burnih časih, kakor pred njimi, da se zaveda, kaj ga medsebojno druži. Socialna demokracija se bo zavedala svojih visokih in edino pravih ciljev ter ni povoda dvomiti o uspešnosti razvoja in bodočnosti proletarijata, kajti namen njen je čist: stremenje za medsebojne življenske koristi in za kulturni napredek splošnega delavstva.

Draginja.

Nismo samo mi tako srečni, da nam dela draginja veliko preglavic, tudi iz drugih dežel prihajajo poročila o naraščajoči draginji. Tako je tudi nevtralnim državam draginja napovedala vojno. V Švici n. pr. so se cene raznim živilom povišale za 26 odstotkov. Pri tem pa se ne sme prezreti, da Švica veliko lažje uvaža kakor pa mi, ko nam je skoraj ves uvoz vsled blokade Angleške ustavljen.

Tudi Holanska čuti draginjo. Povprečno so se cene živilom povišale za 48 odstotkov proti l. 1913. Seveda bi mi ne ugovarjali, če bi cene živilom poskočile pri nas za 48 odstotkov kakor na Holanskem, ali pa vsaj za 26 odstotkov, kakor v Švici. Pri nas lahko govorimo o draginji, ko so cene živilom poskočile od 100 do 200 odstotkov.

Angleška razmeroma ni dosti na boljšem kot Avstrija in Nemčija. Na Angleškem so se živila kljub prostemu uvozu podražila povprečno za 47 odstotkov. List „Maehester Guardian“ toži z ozirom na vojne posledice, da je petšilinski kovec vsled draginje vreden le triinpol šilinge. Kupovalna vrednost denarja je na Angleškem padla za 30 odstotkov.

Iz Francoskega poročila „Sociale Praxis“, da so živila vsled raznih oderuhov dosegla

ceno, ki večkrat prekorači dvojno ceno. Vsled tega so izdelali zakonski načrt, ki določa maksimalne cene. Prekoračenje teh določb se kaznuje.

V Italiji niso nič boljše razmere, dasi je tudi prosti uvoz. Že meseca novembra 1915 je „Avanti“ poročal, da so cene živilom v Parmi tako poskočile, da jih ni mogoče zmagovati. Sicer je vlada posegla vmes, pa kakor drugod, se tudi v Italiji ne pride oderuhom do živega.

Tudi v Rusiji se je oglasila draginja. V razmerju z l. 1913 so se podražila živila povprečno za 140 odstotkov. Ker je v Rusiji vsled gnile notranje uredbe že v mirnih časih zbruhnila v nekaterih gubernijah lakota, je razumljivo, da tudi ruski gospodar ljubi bolj svoj mošnjiček, kakor pa carjevo državo.

Vse to seveda ni nobena opravičba za Avstrijo, temveč le dokaz, da vojna povsod rodi enake posledice. Vlade se pač trudijo omejiti draginjo s tem da določajo maksimalne cene. Doseženo pa je s tem le to, da se do nove odredbe cene ne dvigajo. V mnogih slučajih pa se odredbe enostavno prezirajo ali pa se blago pridruže do takrat, ko se cene dvigajo. Povsod so pritožbe proti špekulantom in oderuhom. Odredbe jim žugajo s kaznimi, draginja pa kljub temu narašča. Čim večja je beda, tem večji so dobički gotovih ljudi. Kupčujejo z vsem, seveda najbolj z življenskimi sredstvi. Ali ti špekulanti, ki kradejo iz žepov konsumentov, znajo tudi mojstersko „zaslužiti“. Neki trgovec je kupil na Dunaju en vagon kave in jo pustil prepeljati v Toplice. Tamonja mestna občina je hotela kupiti kavo za 60.000 kron. Trgovec, ki sploh nima pravice kupčevati na trgovski način, je prodal kavo nekemu veletržcu za 90.000 K. Ker hoče ta veletržec zopet „zaslužiti“, smo radovedni, koliko bo moralo ljudstvo plačati, da nasiti te oderuhe.

Vlade se prav lahko pri takih pojavih prepričajo, da vsa draginja tiči le v kapitalističnem sistemu. Če je delavno ljudstvo brez vsakega godrnjanja dalo vse, kar je zahtevala domovina, tedaj pač ni na mestu, da mu špekulantje in oderuhi potegnejo zadnjo srajco iz života in zadnji vinar iz žepa ter ga puste stradati do skrajnosti.

LISTEK.

Trapezunt.

Kakor znano je padel Trapezunt v ruske roke enako, kakor pred dvema mesecema Erzerum.

Trapezunt je glavno mesto turškega vilajeta in leži v jugovzhodnem kotu Črnega morja ob maloazijski obali, oddaljeno v zračni črti kakih 150 kilometrov od ruske meje. Mesto šteje morda kakih 40.000 prebivalcev različnih narodnosti, med katerimi pa tvore menda Armenci najmanjše tretjino. V znatnem številu bivajo tu tudi Grki, ki si z Armenci dele trgovino. Obal Črnega morja se dviga tu strmo v višino do 1600 metrov, a v razdalji kakih 30 km jo opazuje mogočno pogorje Kolatdaga in Varčembekdaga, ki se dviga do 3400 metrov visoko. Mesto, ležeče ob izlivu reke Mučke, je zgrajeno deloma v nižini, deloma na gričevju, a takozvano „turško mesto“ se je prilopilo amfi-

teatralično na gorsko pobočje, ki se končuje v ozko planotico med dvema grapama, in na tej planotici stoji stara trdnjava. Trapezunt je na vseh novejših zemljevidih označen kot trdnjava, vendar pa bo najbrž zanj veljalo še bolj kot za Erzerum, da so njegove utrdbe starinske in malo vredne. Ali so Turki mesto v zadnjem času utrdili moderneje, sicer ni znano, toda kar se da soditi po sedanjih dogodkih, ga najbrž niso in ruski plen na vojnem materialu v Trapezuntu je bil najbrž zelo neznamenit.

Trapezunt je sedež grškega metropolita, armenskega nadškofa, armenskega unijatskega škofa in raznih trgovinskih zavodov. Modernjši del mesta je vzhodni, kjer imajo svoje sedeže tudi evropska trgovska podjetja. Pristanišče ni ravno najugodnejše, ker so pristaniške naprave zelo zanemarjene. Pomolov in valolomov, ki bi čuvali pristanišče proti navadno precej vihnemu morju, ni bilo; kvečjemu če so jih zgradili v zadnjih letih. Dokler niso zgradili Rusi kavkaških železnic, je bil Trapezunt najimenitnejše

azijsko izvozišče in uvozišče v Črnem morju in sploh v vsej Mali Aziji. Kosati se je mogla žnjim samo Smirna. Najimenitnejša trgovska pot, ki mu je ostala po otvoritvi kavkaških železnic, je ona preko Erzeruma, Muša, Bitlisa, okoli Vanskega jezera v Perzijo, v Tebris, in pa od Vana proti jugu; v Mosul in Bagdad.

Mesto so ustanovili stari Grki v sedmem stoletju pred Kristom in so je imenovali Trapezus. Za časa rimskih cesarjev je bilo mesto najvažnejše trgovišče ob Črnem morju in tudi ni izgubilo dosti veljave, ko je pripadalo bizantinskemu cesarstvu. V drugi polovici srednjega veka je bilo prestolnica majhnega samostojnega cesarstva Komnenov, a leta 1462 so to cesarstvo uničili in mesto zavzeli Turki.

Za Turke Trapezunt najbrž že dalje časa sem ni bil posebnega pomena, ker je rusko čnomorsko brodovje gotovo neprestano ogroževalo dovoz preko tega pristanišča in je bila oskrba turške armade itak že v največji meri navezana na pot po suhem.

Svetovna vojna.

Amerika in Nemčija. Posvetovanja o odgovoru Ameriki do danes še niso končana. Ameriški veleposlanik Gerard se nahaja še vedno v glavnem stanu, kjer sta ga cesar in cesarica povabila na dvorni obed. Tudi v vojaškem oziru je ameriški veleposlanik pač marsikaj videl. Francoski krogi so vsled poteka nemško-ameriške afere silno razočarani. Agence Havas objavlja v časopisju razjarjeno noto, ki pravi: povabilo ameriškega veleposlanika v nemški glavni stan je čin nemške zahrbtnosti; ameriška javnost naj se ne da preslepiti.

Veliko je hrepenenje **Italijanov** po zmagi. Tako radi bi zmagali, ali čim večja je želja, tem oddaljenejša je zmaga. Nekaj ruskih čet se je izkrcalo v Marseilju, pa je porabila rimska „Tribuna“ to priliko, da je vzkliknila: „Prišel je čas, da se zmaga!“ „Idea Nazionale“ pa je zabeležila, da je dan izkrcanja ruskih čet v Marseilu zgodovinski dan — dan za zmage seveda. Torej Rusi naj pridejo zmagat za Francijo in tudi za Italijo. Ti naj odločijo v evropski vojni in ne milijonske armade, katere je obečala Anglija in tudi ne 600.000 do 700.000 Italijanov, katere je imela Italija poslati na francosko bojišče. — Kako lahko si je predstavljala Italija pred letom dni, v maju 1915, vojno, prepričana, da jo ona konča zmagonosno zase, zmagonosno za svoje zaveznike. In kako smešen je v maju 1916 rimski list „Tribuna“, ki pričakuje zmage od Rusov, ki so se izkrcali v Marseilu!

Položaj na bojišču je neizpremenjen. Na Adamellskem pozorišču so zavrnille avstrijske čete sovražne napade osobito ob prelazu Fargorida. Alpinci so imeli izdatne izgube. Pri bojih v ozemlju Adamello je bilo vjetih 87 alpincev. V Dolomitih so napadli Italijani danes/zjutraj avstrijsko pozicijo na Croda del Ancona in ob Ruffredlu. Oba napada sta bila odbita. Ker se je italijanski poskus prebitja proti Gardskemu jezeru navzlic najlutejšim napadom popolnoma izjalovil ob močni obrambi in se ustavil ob Speronu, so poskušale že nekaj dni sovražne planinske čete pridobiti terena v ozemlju Adamella. Nazadnje so se vršili močni boji z alpinci na prelazu Fargorida. Napor sovražnikov, da bi tukaj prodrli, so zadeli na krvavo obrambo. Pri tem se je na italijanski strani nameravalo prodreti v Genovsko dolino. Početje pa že naprej ne kaže uspeha, ne glede na močno obrambo in na trdno izgradbo trdnjav, iz tega razloga, ker more sovražnik v teh bojih z značajem najizrazitejše visokeplaninske vojne operirati samo z razmeroma ne preveč močnimi, za to težko ozemlje posebno izvežbanimi silami. Da se more priti v ozko skalno globel Fargorido, je treba težkih prehodov v višini nad 3000 metrov med ledeniki in morenami na Lobbia alta in Crozzon di lares.

V **Rusiji** pričenjajo vendarle govoriti o miru in njihovih pogojih. Za mir je namreč delavska stranka, dalje večina socialistov v dumi, kakor tudi izobraženi del kmetov. Vsi ti sodijo, da se mora vojska končati, kakor hitro bodo pregnani Nemci iz Rusije. Dalje so za mir konservativci, to je skupina, ki je Nemcem prijazna in sodi, da čimprej se konča vojska, tem bolje je za princip monarhije, ki se pa more v Rusiji obdržati le, če Prusija še nadalje obstoji. Liberalci, h katerem se prišteva večina takozvanih omikancev, nadalje zveze mest in zemstev kakor tudi progresivni blok dume, pa povdarjajo, da ni misliti na mir, dokler ne dobi Rusija Dardanel in ni za vedno zlomljen nemški militarizem. — Težko je reči, katera skupina ima več pristašev in katera bo zmagala.

Na bojišču nič novega. Nemško poročilo mornarice: Nek nemški zrakoplov je napadel 1. majnika z dobrim uspehom vojaške naprave v Moonsund in pri Pernau. Zrakoplov se je izkrcal nepoškodovan. Istočasno je

metalo brodovje naših morskih letal bombe na vojaške naprave in na letalno postajo Papenholm. Vrnilo se je nepoškodovano. Opazoval se je dober uspeh. Isti dan je poletelo neko sovražno brodovje letal nad naše mornariške naprave v Vindau, a se je prisiljeno po obrambi vrnilo, ne da bi kaj opravilo.

Rusko uradno poročilo: Pri Krevu smo z ognjem odbili sovražnika, ki je poizkušal prekorčiti svoje črte ovir. Severno od Muravice ob Ikvi so pričeli Avstrijci po pripravi s težkim in lahkim topništvom, ko se je pričelo daniti, z znatnimi silami ofenzivo proti našim jarkom, ki tvorijo prednih del naših črt v zahodni smeri pri vaseh Velika in Mala Bojarka, katere je držala le ena stotnja, ki se je morala umakniti. Naše čete so nato otvorile ljut topniški ogenj in so podvzele protinapad. Okolu 1. ure popoldne se je posrečilo našim kljub toči krogelj, da so zopet vzeli jarek in prisilili posadko, dva madžarska bataljona z 22 častniki in z dvema zdravnikom in več kot 600 vojakov, da so položili orožje. V zopet osvojenih jarkih so ležali kupi mažarskih mrličev in ranjencev. Naše izgube znašajo 4 častnike in približno 100 mož. Zaplenili smo veliko množino pušk, municije, patron, ročnih granat in žic.

Kriza na **Grškem** postaja vedno bolj kritična. Glede transporta srbskih čet preko grškega ozemlja je grška vlada odgovorila, da železnice nikdar ne bo izročila in da nikdar ne bo privolila v prehod srbskih čet. Torej upanje, da bi se spor rešil z medsebojnimi privolitvami, izginja. Grška vlada kaže brezpogojno odločnost, da zavrne tudi nove predloge, v smislu katerih naj bi se srbske čete ne odpravljale preko Pireja in Aten, temveč iz kakega kraja severno Korintskega zaliva, morda iz Iteje, peš do Vralla ali kake druge točke železniške proge Atene — Larisa in potem po železnici do Katerinova. Srbski poslanik je to še enkrat priporočal ministrskemu predsedniku Skuludisu. Skuludis je izjavil, da je njegov ugovor nepreklicen, in je dostavil, da bi Grška, če bi prišlo dotod, razstrelila mostove in predore. Francoski poslanik je izjavil tudi kralju Konstantinu, da vztraja na zahtevi, da se srbske čete odpravijo preko Grške. V torek je ruski, v sredo pa italijanski poslanik podpiral pri Skuludisu srbsko-francosko-angleško zahtevo. Ministrski predsednik je izjavil tudi njima, da je odprava po suhem izključena. Vladni časopisi in stranke so zelo razburjeni in zastopajo nazor, da prehod srbskih čet zakriva namen, da se za čas vojne zasedejo glavne točke Grške in bi se netiti notranji nemiri v korist entente. V nekaterih mestih so se vršila zborovanja, ki so pozivljala kralja in vlado, naj preprečita prehod Srbov.

Rumunski rusofili se zopet gibljejo in so za prihodnjo nedeljo sklicali veliko ljudsko zborovanje. Že poziv kaže, da so shod sklicali brez resnega namena in programa. Na Jonescujevo pobudo bo začel izhajati novo rusofilno glasilo „Gazetta“. Neki član ruskega poslaništva v Bukarešti je dospel te dni v Petrograd ter je imel dolg razgovor z zunanjim ministrom Sazonovom. Baj obstoja namen dati temu zastopniku bucareškega ruskega poslaništva pri njegovem povratku s seboj zelo ostro noto na Rumunsko, da takoj ustavi promet preko avstrijsko-rumunske meje, sicer da bo Rusija blokirala rumunsko obal ter izvršila demonstracijo brodovja pred Konstanco. Odpodanec bucareškega ruskega poslaništva je odsvetoval temu, čes da se na Rumunskem ne boje preveč ruskega čnomorskega brodovje.

Podpredsednik **bolgarskega** sobranja, Mončilov, je izjavil nekemu časnikarju: Srečni čas miru ni več daleč, kajti vojska se bliža svojemu koncu. Odpor entente je

zlomljen in če ententa še misli na to, da bi osvobodila Srbijo, se moti. Sodim, da se bližamo miru.

Turško bojišče. Pariško časopisje pričakuje z napetostjo nadaljnji razvoj dogodkov v Mezopotamiji vsled padca Kut el-Amare. „Journal des débats“ pravi, da gre ravnatoko lahko za krepko nadaljevanje operacij ob Tigrisu, kakor tudi za ojačenje v Armeniji stoječih turških čet. Vsled predaje Kut el Amare sta namreč dva turška armadna zbora prosta. V prvem, kakor v drugem slučaju ni zavračati domnevanja, da se je vsled nesrečnega dogodka v Kut el Amari izvršila v svojih posledicah še neprecenljiva izpremembra. Angleži so izgubili v bojih pri Kut el Amare okoli 20.000 mrtvih; plen še ni preštet. Ujeti so: 4 generali, 240 angleških in 270 indijskih častnikov. Povelnik Halil paša je generalu Townshendu pustil sablo.

Rusko uradno poročilo iz Male Azije: Jugozapadno od Erzeruma so naše čete vrgle Turke nazaj. Pri Bitlisu so pridobile naše čete nadalje proti jugu prostora. Naše čete so zavrnille turške napade v smeri Erzingana, napadle same ter vrgle sovražnika nazaj na zapad.

Na **Francoskem** se boje tretje zimske vojne, tako je izjavil vojni minister v zbornici. Dejal je, da odločitev v vprašanju, ali je pričakovati tretjo zimsko vojno, ne leži pri Francoski, marveč pri vojnem svetu zaveznikov. Upati je, da ostane Francoski, ki je izmed vseh zaveznikov najbolj trpela, prihranjena tretja zimska vojna. — Velika pomladananska ofenziva entente je očitno padla v vodo, tako piše polkovnik Repington, zapni generalštabni šef Robertsona. Zgodovina ne bi nikdar odpustila ententi, če bi ogrožali iz nestrpnosti ali naveličanja gotovo zmago s predčasnim pričetkom splošne ofenzive. Zato bo prišlo morda leto 1917 ali 1918, predno se bo ofenziva pričela. — V ozemlju Mase so se artiljerijski boji poostriili. Medtem ko se omejuje delovanje pehote levo od reke na boje z ročnimi granatami med eksponiranimi stražami severovzhodno Avocourta, so nemške čete južno utrdbe Douaumont in v gozdu Caillette odbile zvečer francoski nepad v večurnem bližinskem boju. Pozicije so brez izjeme v nemških rokah. Kakor se je naknadno sporočilo, je bil dne 30. aprila strmoglavljen v zračnem boju po en francoski aeroplan nad utrbo Chaume zapadno in nad gozdom pri Thierville jugo-zapadno mesta Verdun.

Domači pregled.

Dolžnost bolniških blagajn, da nabavijo proteze (umetne ude). Upravno sodišče je izreklo v zanimivi razsodbi, da so bolniške blagajne pod gotovimi okoliščinami dolžne za nabavo protez. Neki dobrodelni zavod v Ljubljani je zahteval od bolniške blagajne južne železnice 160 K za nabavo umetne roke, ker so izrekli zdravniki, da je umetna roka potrebna in ker jo je bil nabavil zavod še med časom, ko je trajala za bolnika po pravilih določena podporna doba. Bolniška blagajna ni priznala plačila umetne roke, češ, da ne spada umetni ud k onim terapevtičnim sredstvom, ki so potrebni za ozdravitev obolelega člana bolniške blagajne. V zadnji instanci je pa odklonilo upravno sodišče pritožbo bolniške blagajne proti določbi ministrstva notranjih zadev da je bolniška blagajna dolžna plačati umetni ud.

Pojasnilo glede novega prebiranja. K generalnemu prebiranju morajo priti vsi oni, ki imajo navadno izkaznico, vojaško ali črnovojniško knjižico, tuni ako je ondi navedeno, da so bili pred 31. marcem 1916 invalidi, za orožje nesposobni, neobvezani za prihod k naboru ali za prijavo, ali so bili vsled superarbitracije odpuščeni iz vojaške službe. Brez ozira, ali so te osebe

služile pri armadi, pri vojni mornarici, deželni brambi ali kot črnovojniki. Dalje vse one osebe, ki uživajo prosto vojaško ali civilno pokojnino, pa vendar opravljajo opravila svojega poklica; tudi taki, ki so bili v vojni ranjeni. Izmed črnovojniških zavezancev so dolžni priti na pregledovanje vsi tisti, ki so bili pri pregledovanju, oziroma pri premestitvi k črni vojski (potom superarbitriranja ali o priliki prezentiranja pri kakem prejšnjem vpoklicu) spoznani za nesposobne za službo pri črni vojski z orožjem, ker je smatrati njih oprostitev za brezpredmetno. K pregledovanju pa ni treba priti onim, ki so bili že pri prejšnjem pregledovanju spoznani za sposobne za službo z orožjem in tisti, ki so bili svoj čas, dokončavši službeno dolžnost pri skupni armadi, pri vojni mornarici, pri domobranstvu ali pri orožništvu prestavljeni v črno vojsko.

Ustanovni shod državne zveze vojnih domov v Avstriji. V navzočnosti zastopnika vojnega ministrstva, ministrstva javnih del, poljedeljskega ministrstva, trgovskega ministrstva, justičnega ministrstva, mnogih drugih osrednjih mest, trgovskih in obrtnih zbornic, mestnih občin, mnogo korporacij je bil pod predsedstvom tajnega svetnika Fr. Kleina ustanovni shod državne zveze za vojne domove v Avstriji.

Potovanje iz ožjega vojnega ozemlja armade je do preklica načelno prepovedano. Nasprotno so dovoljena potovanja v ožje vojno ozemlje armade in v ožjem vojnem ozemlju južnozpadne fronte po določilih za potovanje. Do nadaljnjega se ne smejo izdati nobena potna dovoljenja za zapustitev ožjega vojnega ozemlja. Vse še veljavne potne listine, prehodni listi, dopustni listi za zapustitev vojnega ozemlja izgube svojo veljavnost. Izjemoma sme izdajati dovoljenja za potovanje iz ožjega vojnega ozemlja samo armadno poveljstvo. V armadnem območju nahajajoči se vojaki na dopustu morejo vsak čas zapustiti ožje vojno ozemlje v svrhu, da odrinejo nazaj k svoji četi. Potna prepoved iz ožjega vojnega ozemlja velja za potovanje iz ožjega vojnega ozemlja cele jugozpadne fronte. Za potovanje na Tirolsko je treba dovoljenja deželnoobrambene poveljstva: L. V. K. Tirol, Feldpost 83. Osebe, ki se ne morejo izkazati s tem dovoljenjem, se bodo na tirolski meji zavrile. V čisto posebnih izjemnih slučajih (smrt in podobno) sme samo armadno poveljstvo (Quartiermeisterabteilung) na pismeno prošnjo izdati dovoljenje za potovanje. Vse olajšave za obmejni promet so odpravljene.

O reformi ljudskega šolstva po vojni je sprejelo štajersko nemško učiteljsko društvo na svojem zborovanju 25. p. m. v Gradcu resolucijo, ki pravi: Vse ljudske in meščanske šole se morajo poddržaviti, uvesti se mora jednotna šola z 8letno šolsko obveznostjo brez vsakih olajšav, kakoršne se sedaj v nekaterih deželah uveljavljene, šolstvo se mora kar najstrožje nadzirati, eden razred sme pohajati največ 40 otrok, v vseh nemških ljudskih šolah se naj uvede nemščina kot učni predmet v 4 zadnjih šolskih letih pa kot učni jezik v najmanj polovici vseh učnih predmetov, za mladino med 14. in 18. letom naj se uvedejo nadaljevalni kurzi (gospodarski, trgovski, obrtniški), učiteljska izobrazba naj se povzdigne z uvedbo 2letnega visokošolskega študija po končanem učiteljskem, učiteljsvo naj se uvrsti v 11. do 8. razred državnih uradnikov, naučno ministrstvo naj se popolnoma loči od ministrstva za bogočastje.

Požar v Drasji vasi na Koroškem. Požar je izbruhnil v gospodarskem poslopu posestnika Andreja Kanačnika v Drasji vasi. Razširil se je tako hitro, da niso mogli rešiti niti živine. Posestnik, ki je bil na polju, ko je pričelo goreti, je le s težavo rešil najpotrebnejšo obleko in denar. V hlevu je zgorelo 16 govej živine, ravno toliko prešičev in 1 konj. Škoda znaša 38.000 do 40.000 K, zavarovan je pogorelec za 18.000 kron. Sodi se, da je bilo zažgano.

Uvedba poletnega časa na železnicah. C. kr. državnoželezniško ravnateljstvo v Trstu naznanja: Od 1. maja do 30. septembra 1916 bodo vozili vsi vlaki za osebni promet po poletnem času t. j. za eno uro pred sedaj veljavnim srednjeevropskim časom.

Razpustitev trgovinskih zbornic. Trgovinski minister je na podlagi § 23. zakona, izdanega 20. junija 1868, drž. zak. št. 85, tičočega se organizacije trgovinskih in obrtniških zbornic, razpustil trgovinske zbornice v Trstu, Gorici, Rovinju in Roveretu, ki so bile zaradi vojnih dogodkov in posebno zaradi daljše odsotnosti večjega števila članov ovirane v svojem normalnem delovanju.

Veleizdajniški proces v Banjaluki. V banjaluškem veleizdajniškem procesu je bila izrečena sodba. Petnajst obtožencev, med njimi bivša deželna poslanca Vaso Grgić, tajnik srbske „Prosvjete“, in svečenik Matija Popović, je bilo obsojenih na smrt, 88 obtožencev v enoletno do dvajsetletno ječo, med njimi bivši deželni poslanci dr. Vojislav Besarović na 18 let, Kosta Božić na 16 let, Maksim Gjurković na 14 let, Atanazije Šola na 12 in dr. Jovo Šimić na 5 let. 55 obtožencev je bilo oproščenih.

Krajevni odbor za „Teden Rdečega Križa“ v Idriji priredi v prid „Rdečega Križa“ v tukajšnjem rudniškem gledališču dve predstavi z bogatim sporedom. Prva predstava bo v soboto 6. maja in druga v nedeljo 7. maja t. l. Začetek prve predstave ob 8. in druge ob 7. zvečer. Obe predstavi se vršita z enakim sporedom. Vstopnina za prvo predstavo: sedeži 1. vrste po 4 K, 2. vrste po 2 K 50 vin., 3. in 4. vrste po 1 K 50 vin., 5., 6. in 7. vrste po 1 K; ostali sedeži po 80 vin. in stojišča po 50 vin. — Vstopnina druge predstave: sedeži brez razlike prostora po 50 vin., stojišča po 20 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Čisti prebitke je namenjen za naše ranjene in bolne očete in sinove.

Nesreča na Reki. Rečan Josip Strpin leži težko ranjen na Dunaju, kjer že umira, zato ga je šla obiskat njegova žena. Doma pa je pustila svoje štiri otročiče, od katerih je najstarejši star 11 najmlajši pa 4 leta. Na veliki petek se najstarejša otroka domislila, da bi bilo dobro, ker sta bila mokra, se iti sušit v peč. Vrata peči so se za njima zaprla, odpreti jih pa nista mogla. Ker je v peči gorelo, je en otrok v peči zgorel, drugi pa je vsled opeklin na poti v bolnišnico umrl. Mati je bila vsa obupana vsled te nesreče, ko se je vrnila na veliko nedeljo od svojega umirajočega moža.

V varstvo otrok. Policija na Reki je prepovedala otrokom do dokončanega 14 leta biti po 8. uri brez spremstva odraslenih na cesti. Ako bi se to prepoved prestopilo, bodo starši ali varuhi dotičnih otrok kaznovani. — Pametna odredba, ki bi bila povsod primerna!

Železniška nesreča v Št. Jurju ob južni železnici. Ponoči od 27. na 28. aprila se zgodila v postaji Št. Jurij ob južni železnici pri Celju velika železniška nesreča, ki je zahtevala tudi več človeških žrtev. Nesreča se je zgodila na ta način, da sta zavozila dva tovorna vlaka drug proti drugemu.

Bakreni rudnik. V Čadramu pri Slov. Bistrici se je več kot 100 let mrtvi bakreni rudnik zopet otvorilo. Upa se z ozirom na sedanje pomožne stroje in visoke cene bakra na posebno lepa uspehe.

Iz vlaka je skočil pred Pesniškim tunelom neki vojak; obležal je težko ranjen. Nesrečneš je bil vstopil v napačni vlak in si je hotel na ta način pomagati.

Drobne vesti iz Črne pri Prevojah na Koroškem. Na žagi Fr. Lahounika v Mali Crni je bil jermen odrezan in en kos ukraden. — Posestniku Fr. Piko v Ludranskem Vrhu je bil na veliki četrtek zvečer z hleva ukraden vol in na mestu zaklan. — Posestnici Končnik v Topli ste bili ukradeni iz hleva 2 ovci — Posestniku Naveršnik v Moziški gori so bile ukradene 3 vreče moke in voziček. — Znamenje časa.

Spanec noče priti, ako nas mučijo bolečine, kadar trpimo na preveliki nervoznosti, če stare rane zopet začno boleti ter pri drugih vsakojakih bolečinah. Pri takih slučajih naj spomnimo na Fellerjev, bolečine tolažeči, živce pomirjujoči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elza-fluid“. To izborna domače sredstvo učinkuje pri bolečinah vseh vrst zelo blagodejno, pomiri živce in prinese zaželeni spanec. Na 100.000 zahvalnih pism in številna zdravniška priporočila potrjujejo visoko vrednost tega dobrega domačega zdravila. 12 steklenic stane vsepovsod iranko 6 K, pošlje jih edino pristne lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334, Hrvatsko. — Ravno tu se lahko naroče Fellerjeve mlo odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko Elzakroglice. So najprijetnejše odvajilo, gotovega a neškodljivega učinka in na vsak način prednjači dražičnim, črevo dražečim odvajilom. 6 škatlic stane franko le 4 K 40 vin. Obe domači sredstvi naj bi bili vedno pri rokah. Mnogo jih ječi od muk, povzročenih po kurjih očesih, in sežejo pri tem v odpomoč po nožu, ki je v takih slučajih storil že mnogo zla. Takim bralcem se lahko in za mal denar hitro pomaga če naroče za 1 ali 2 kroni Fellerjeve uničevalce kurjih očes. (ef)

Iz rudarskih zadrug.

ZAPISNIK

zborovanja rudarske zadruge II. skupine, c. kr. rudniškega urada v Celju in za rudnik v Zagorju ob Savi, katero se je vršilo v nedeljo, dne 9. aprila 1916 ob pol 10. uri dopoldne v dvorani g. I. Torteja v Trbovljah.

Načelnik otvori točno ob pol 10. uri dopoldne zborovanje, pozdravi došlega nadkomisarja g. Seefeldnerja ter došle delegate prečita listo delegatov in konstatira, da je 62 delegatov navzočih ter da je zborovanje sklepčno. Kot zapisnikarja imenuje F. Mastnaka in naznani sledeči dnevni red:

1. Odobrenje letnega računa za l. 1915.
2. Sestava proračuna za leto 1916.
3. Sklepanje o članskih prispevkih za leto 1916.
4. Izredne podpore.
5. Slučajnosti.

Načelnik prečita letni račun za l. 1915 od točke do točke. Član predstojništva Mastnak poroča, da se je računski zaključek s potrdilami in knjigami pregledal, blagajna škontrirala in vse v redu našlo. Mastnak stavi predlog, naj se blagovoli računski sklep odobriti in g. predsedniku zadrug, kakor tudi g. tajniku zaupanje izreči. Predlog je bil sprejet.

Načelnik poroča, da je odbor sestavil proračun v svoji seji, ki je sledeči:

a) Izdatki.

Stroški za oskrbovalne zavode in naprave, katero je skupina osnovala ali jih še osnovati mora, in sicer:

a) Subvencija za rudarsko šolo v Trbovljah	K 300.—
b) Subvencija za otroški vrt v Trbovljah	K 500.—
Druge v zadrugi namen ležeče stroške:	
1. Pisarniški stroški načelnika II. skupine	K 200.—
2. Odškodnina po § 126. pravil	K 1500.—
3. Podpore	K 1516.—
4. Stroški zapisnikov	K 50.—
5. Inserati v „Rudar“	K 200.—
6. Volilni stroški	K 200.—
7. Naprej navedeni stroški	K 560.—
	K 5026.—

b) Pokritje.

1. Prispevki udov (6163 mož a 72 vin. za leto	K 4437.36
2. Obresti premoženja	K 523.45
3. Odtegljaj od premoženja	K 65.19
	K 5026.—

Načelnik vpraša, če želi kdo besedo k letnemu proračunu. Ker se nihče ne oglasi, se letni proračun odobri in sklone plačati 72 vin. za leto in moža. Predlog za izredno podporo ubogim ženam in sirotnim otrokom v znesku K 1516.— se sprejme. Podpora se razdeli naslednje: Trbovlje 57 prosilcev, K 641.—; Zagorje 57 prosilcev, K 401.—; Hrastnik 20 prosilcev, K 221.—; Ojstro 10 prosilcev, K 109.—; Velenje 13 prosilcev,

K 110.—; Konjice 3 prosilci, K 24.—; Store 1 prosilec, K 10.—. Dodatni predlog, da imajo krajevne skupine denar prejeti in podpora izplačati, se sprejme.

Prošnja obrtne šole za podelitev subvencije se odkloni. — Delegatje se pritožujejo, da s to majhno plačo pri tej neznošni draginji ne morejo izhajati. Izražala se je želja, da naj c. kr. rudniški urad v Celju blagovoli posredovati pri c. kr. namestniku v Gradcu, da se dobava sladkorja poviša ter da se odpravi od dobavnih listov ješprenj in koruzna moka. Nadalje se izraža želja da naj c. kr. rudniški urad blagovoli pri slavni trboveljski rudokopni družbi posredovati, da naj obljubljeni nižje cene živil tako oddaja, kakor je po izbruhu vojne opetovano razglasilo. — Prošnje Koncijana Antona iz cinkarne v Celju se ugotovi ter dovoli izplačati K 15.— in Sorli Jožefu v Zabukovci istotako K 15.—. Denar se ima izplačati iz poprej navedenih izdatkov. Na predlog delegata A. Prašnikarja iz Zagorja se sklene, med časom draginje dijete povšati dnevno za 3 K. Predlog je bil sprejet.

Delegat Prašnikar predlaga, zborovanje blagovoli na priporočilo c. kr. rud. svetnika g. Strgarja v Ljubljani skleniti da se naprosi c. kr. rudniški urad v Celju naj isti sporazumno s c. kr. rudniškim uradom v Ljubljani vplivata na to, da se pravila bratovske

skladnice v tem smislu prenarede, da bodo dobivati vojni invalidi, oziroma vdove in sirotinski otroci v vojni padlih članov bratovskih skladnic penzijo, katera ima po pravilih pripadati.

Ker nihče ni stavil nadaljnjih predlogov, je načelnik ob pol 1. uri popoldne zborovanje zaključil.

Trbovlje, dne 9. aprila 1916.

Franc Mastnak m.p. Florijan Majdič m.p.
načelnik II. skupine.

Podporni sklad.

XV. izkaz.

Kristan Anton, Sp. Šiška, K 100.— v spomin 1. maja; C. K., K 1.—; B. K., 1.—; D. K., 60 vin; skupaj K 102.60; prej izkazanih K 1672.37, skupaj torej K 1774.93.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Za tiskovni sklad „Delavca“ je daroval g. dr. V. Breskvar v Ljubljani 5 kron. Hvala! Upravništvo.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ceneno, izborna okusna hranila največje vrednosti! Krasna zlato-rumena barva naj, boljši okus, vabeč sveži vonj, velika redilna moč — posebna kakovost iz

Sida medu

napravljenega umetnega medu (medenega masla) Vas bo presenetila. — Med je bil dosedaj predrag, sedaj je lahko v vsaki hiši vedno v zalogi in se v živa lahko vsaki dan, osobito kot maža za kruh namesto dragega surovega masla in masti s čimer se doseže znaten prihranek.

Sedaj velja 1 kilogram surovega masla 8 do 10 K, iz Sida umetnega medu narejen Sida med samo 80 vinarjev $\frac{3}{4}$ kilograma. Poleg tega je znatno redilnejši in okusnejši. Ena sama poiskušnja Vas bo o tem prepričala! Nadomešča mnoga druga draga jedila! Vsaka gospodinja prihrani mnogo denarja.

En zavojček velja 35 vinarjev.

Dobiva se pri razpošiljalnici: Josip Berdajs Ljubljana 8. Zeljarska ulica. 6 zavojčkov Sida medu 2 kroni po povzetju ali če se vpošlje denar naprej.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg šte. 20.